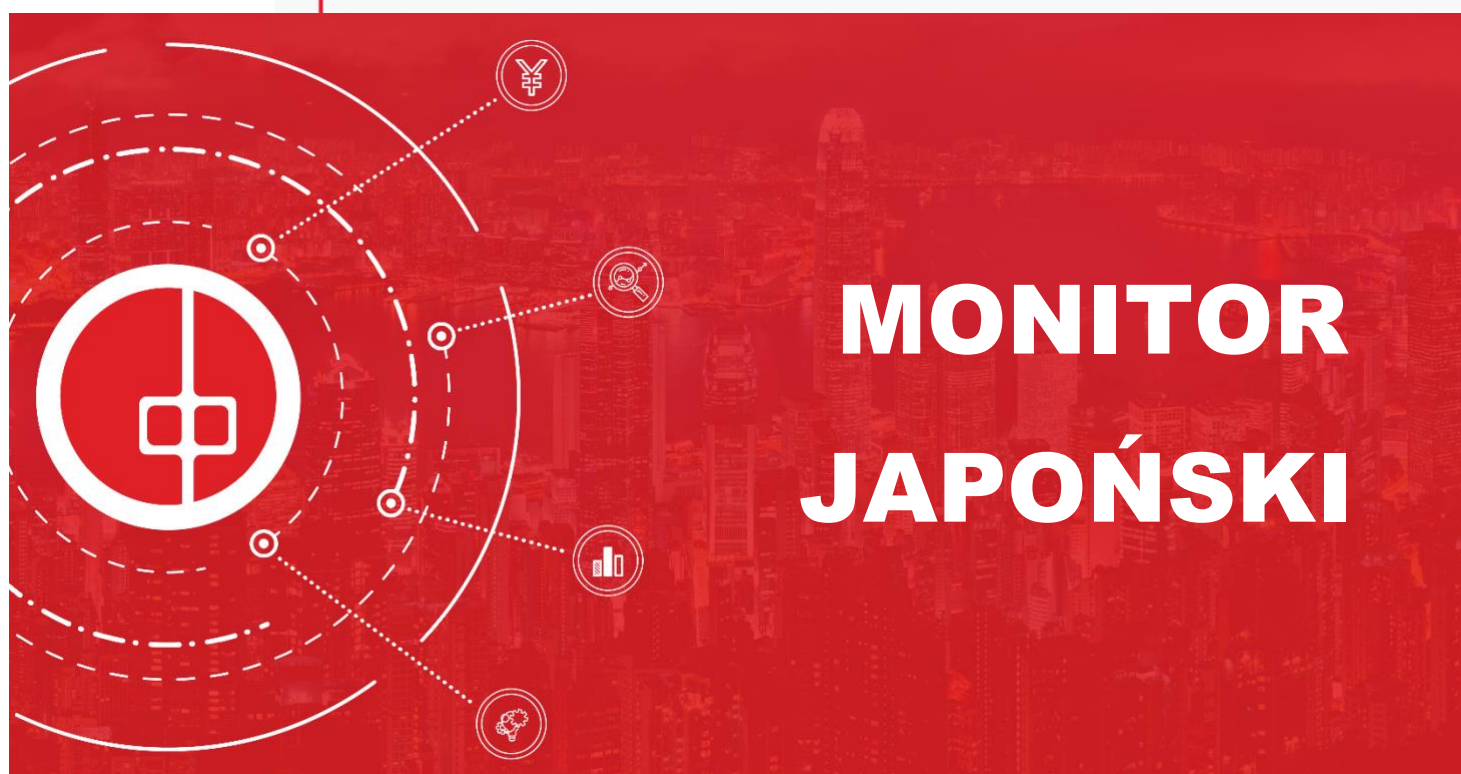

LIPIEC-SIERPIEŃ 2020

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej.

dr Marcin Socha

UNIWERSYTET ŁÓDZKI

MONITOR JAPOŃSKI

LIPIEC-SIERPIEŃ 2020

ABE SHINZŌ USTĘPUJE ZE STANOWISKA

Najważniejszym wydarzeniem ostatnich miesięcy była niespodziewana rezygnacja Abe Shinzō, z urzędu premiera. Warto również przyrzeć się japońsko-brytyjskim negocjacom handlowym, których nie udało się doprowadzić do końca pomimo zapewnień ze strony przedstawicieli obu rządów.

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

7 lipca: złagodzenie stanowiska PLD wobec wizyty Xi Jinpinga. W czerwcu członek izby wyższej Yamada Hiroshi stwierdził, że nic nie zmieniło się w sprawie konfliktu terytorialnego o wyspy Senkaku. Jednocześnie grupa posłów PLD domagała się wycofania zaproszenia dla przewodniczącego KPCH, który miał złożyć oficjalną wizytę w Japonii. W lipcu Partia Liberalno-Demokratyczna przyjęła rezolucję, w której postowie „z ubolewaniem proszą” o odwołanie oficjalnej wizyty przewodniczącego Xi w Japonii. Po interwencji ze strony Sekretarza Generalnego PLD Nikaia Toshihiro, posiadającego dobre kontakty z chińskimi kręgami politycznymi, złagodzone język rezolucji.

9 lipca: były pracownik SoftBanku winny szpiegostwa na rzecz Rosji. Były pracownik grupy SoftBank został uznany winnym zbierania poufnych informacji z firm telekomunikacyjnych, które miały być przekazane Rosji. Araki Yukata został skazany na dwa lata więzienia w zawieszeniu i grzywnę w wysokości 7400 USD. Prokuratura musiała zakończyć postępowanie wobec byłego rosyjskiego dyplomaty Antona Kalinina, który opuścił terytorium Japonii po złapaniu Yukaty.

9 lipca: Japonia uruchomi własny program budowy myśliwców. Japońskie Ministerstwo Obrony przedstawiło plan rozpoczęcia produkcji własnych myśliwców bojowych. Na początku 2021 roku zostanie wybrany wykonawca, odpowiedzialny za przygotowanie projektu myśliwca. Według przedstawionych informacji produkcja ma zostać rozpoczęta w roku 2031.

Nowe jednostki mają zastąpić modele F-2 produkowane przez Mitsubishi Heavy Industries.

11 lipca: izolacja dwóch amerykańskich baz wojskowych na Okinawie. Dwie amerykańskie bazy wojskowe w prefekturze Okinawa zostały odizolowane po wykryciu 61 zakażeń COVID-19. Zamknięta baza Futenma jest największą bazą wojskową na terenie Japonii. Gubernator Okinawy Tamaki Denny, który domaga się przeniesienia baz wojskowych poza wyspę, wyraził zaniepokojenie oraz nieufność wobec działań podjętych przez armię Stanów Zjednoczonych.

30 lipca: grupa posłów i senatorów domaga się przyjęcia sankcji za łamanie praw człowieka w Hongkongu. 24 członków parlamentu należących do koalicji rządzącej oraz partii opozycyjnych stworzyło grupę, której celem ma być odpowiedź na przypadki łamania praw człowieka w Hongkongu. W przypadku wykrycia łamania praw człowieka japoński rząd miałby nakładać sankcje na osoby, lub organizacje, które miałyby się ich dopuścić.

30 lipca: Stany Zjednoczone potwierdzają poparcie dla Japonii w konflikcie na Morzu Wschodniochińskim. Marynarka Stanów Zjednoczonych będzie wspierać japońskie jednostki w patrolowaniu wód w pobliżu spornych wysp Senkaku. Przedstawiciele Administracji Stanów Zjednoczonych zarejestrowali wzmożoną aktywność chińskich okrętów, które kilka razy miesięcznie wpływają na sporne wody na Morzu Wschodniochińskim.

31 lipca: negocjacje dotyczące nowej strategii obronnej. Po zawieszeniu prac nad budową lądowego systemu tarczy antyrakietowej wewnątrz PLD powołano komitet ekspertów, debatujący na alternatywnymi rozwiązaniami obronnymi. Wśród pomysłów znalazł się projekt wyposażenia Sił Samoobrony w pociski dalekiego zasięgu, które mogłyby powstrzymać atak balistyczny jeszcze na terytorium wroga. Propozycja ma zostać rozważona przez premiera i Narodową Radę Bezpieczeństwa.

5 sierpnia: japońskie Siły Samoobrony będą interweniować w pobliżu wysp Senkaku. Minister obrony Kōno Tarō ostrzegł władze w Pekinie, że okręty JSS będą interweniować w przypadku wykrycia wzmożonej aktywności chińskich jednostek w pobliżu wysp Senkaku. Japońskie jednostki Obrony Wybrzeża informują o coraz większej obecności chińskich jednostek w pobliżu spornych wysp. Japońskie władze przygotowują się do powrotu chińskich kutrów rybackich, które pojawią się na spornych wodach po zniesieniu przez Chiny zakazu połowów na tym obszarze.

5 sierpnia: Abe Shinzō popiera przyznanie Siłom Samoobrony nowych uprawnień. Premier Abe Shinzō popiera przyznanie Siłom Samoobrony możliwości dokonania uderzenia prewencyjnego, w

przypadku gdy wrogie jednostki przygotowują się do ataku na terytorium Japonii. Rada Badań Politycznych Partii Liberalno-Demokratycznej zatwierdziła prace nad alternatywnymi kierunkami obrony, po tym jak rząd zawiesił prace nad budową lądowego systemu tarczy antyrakietowej Egida. Premier Abe zwołał posiedzenie Narodowej Rady Bezpieczeństwa, podczas którego rozmawiano między innymi o narzędziach prewencyjnego uderzenia, którymi miałyby dysponować Siły Samoobrony.

8 sierpnia: rozmowy handlowe pomiędzy Japonią a Wielką Brytanią. Negocjacje zmierzające do podpisania dwustronnej umowy handlowej z Wielką Brytanią wkroczyły w decydującą fazę. Przedstawiciele obu państw poinformowali o znacznych postępach w większości obszarów. Negocjacje mają zostać zakończone do końca sierpnia. Strona brytyjska próbuje zapewnić sobie lepszy dostęp do japońskiego rynku produktów rolnych.

10 sierpnia: Mauritius walczy z wyciekami ropy z japońskiego tankowca. Władze przy wsparciu ze strony lokalnych mieszkańców i ochotników walczą z wyciekami ropy naftowej, powstałej po tym jak należący do Mitsui OSK Lines statek transportowy osiadł na mieliźnie. Walkę z katastrofą wspierają jednostki francuskie zaopatrzone w specjalistyczny sprzęt do usuwania ropy naftowej. Japoński rząd wysłał na miejsce zdarzenia zespół składający się z ekspertów z Japońskiej Straży Przybrzeżnej, Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Japońskiej Agencji ds. Współpracy Międzynarodowej.

15 sierpnia: prace związane z usunięciem ropy z japońskiego statku potrwać dłużej niż zakładano. Japoński zespół wysłany na Mauritius, w celu wsparcia procesu usuwania ropy, która wydostała się do oceanu nie jest w stanie określić kiedy operacja zostanie zakończona. Część ropy przykleiła się do korzeni mangrowców porastających wybrzeże, co utrudnia operację jej usunięcia. Zdaniem operatora zniszczonego Tankowca, do oceanu przedostało się 1000 ton paliwa. W odpowiedzi, japoński rząd zapowiedział wysłanie kolejnego zespołu ekspertów na miejsce katastrofy.

17 sierpnia: południowokoreański sąd odrzuca apelację Nippon Steel. Sąd w koreańskim mieście Daegu, który nakazał zajęcie środków japońskiej firmy Nippon Steel, odrzucił apelację japońskiego koncernu. Grupa japońskich firm została pozwana przez obywateli Korei Południowej, którzy domagają się wypłatę odszkodowań za przymusową pracę w czasie japońskich rządów kolonialnych. Decyzją sądu japońska firma ma wypłacić każdemu z poszkodowanych kwotę 84 000 USD. Kierownictwo Nippon Steel będzie próbowało skierować sprawę do sądu wyższej instancji.

18 sierpnia: międzynarodowe manewry na Pacyfiku. Pomimo wprowadzenia szeregu ograniczeń w wyniku epidemii COVID-19, na Hawajach rozpoczęto międzynarodowe manewry RIMPAC, organizowane pod przywództwem Marynarki Stanów Zjednoczonych. Liczba uczestników

została znacznie ograniczona. W ćwiczeniach wzięły udział jednostki z 10 państw, w tym Japonii i Korei Południowej. W poprzednim roku w manewrach wzięło udział 26 państw.

20 sierpnia: połączenie największych partii opozycyjnych. Demokratyczna Partia dla Ludzi (DPP) połączy się z Konstytucyjną Partią Demokratyczną (CDP). W fuzji nie weźmie udział przewodniczący DPP Tamaki Yuichiro. CDP zostanie również wzmocnione przez grupę posłów bezpartyjnych. Członkowie mniejszych partii upatrują w CDP główną siłę w nadchodzących wyborach parlamentarnych, zaplanowanych na październik 2021 roku.

23 sierpnia: Abe Shinzō najdłużej urzędującym premierem w historii Japonii. Premier Abe pobił rekord należący do Sato Eisaku, który pełnił urząd premiera nieprzerwanie przez 2798 dni. Druga kadencja Abe Shinzō rozpoczęła się w grudniu 2012 roku. Uroczystości związane z pobiciem rekordu musiały jednak zostać odłożone z powodu problemów zdrowotnych szefa rządu.

28 sierpnia: Abe Shinzō ustąpi ze stanowiska. Premier Abe Shinzō podczas konferencji prasowej poinformował, o zamiarze ustąpienia ze stanowiska z powodu problemów zdrowotnych. Medialne spekulacje dotyczące zmiany na stanowisku szefa japońskiego rządu przybrały na sile, po tym jak w sierpniu premier musiał dwukrotnie odwiedzić szpital w związku z przewlekłą chorobą układu pokarmowego. Decyzja o rezygnacji była zaskoczeniem dla członków rządu oraz liderów rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej. Abe Shinzō do samego końca utrzymywał decyzję o odejściu w tajemnicy.

29 sierpnia: PLD rozpoczyna wyścig o stołek premiera. Zaraz po oficjalnym ogłoszeniu planów rezygnacji premiera, władze PLD zwołały nadzwyczajne spotkanie, podczas którego podjęto decyzję o jak najszybszym przeprowadzeniu procedury wyboru nowego szefa rządu. Oficjalna data wyborów zostanie podana najprawdopodobniej pierwszego września. Nowy premier ma zostać wybrany głosami urzędujących posłów oraz przedstawicieli prefekturalnych oddziałów PLD. Wewnątrz partii pojawiły się jednak głosy popierające organizację ogólnokrajowych wyborów, w których udział mogliby wziąć wszyscy członkowie PLD. Taki scenariusz jest jednak mało prawdopodobny. Lista potencjalnych kandydatów na premiera jest dość długa. Wśród spekulacji padają nazwiska liderów PLD Ishiby Shigeru oraz Fumio Kishidy, Głównego Sekretarza Gabinetu Sugi Yoshihide, ministra obrony Kōno Tarō, ministra spraw zagranicznych Motegiego Toshimizu, ministra środowiska Koizumiego Shinjiro oraz byłej minister spraw wewnętrznych Nody Seiko.

29 sierpnia: Japonia i Wielka Brytania bez porozumienia. Negocjacje dotyczące umowy handlowej z Wielką Brytanią potrwają dłużej niż przewidywano. Pomimo zakończenia rozmów w większości obszarów

negocjacyjnych, stronom nie udało się osiągnąć porozumienia w sprawie japońskich ceł nałożonych na brytyjski ser. Wielka Brytania zgodziła się na zniesienie ceł na japońskie samochody do roku 2026.

31 sierpnia: walka o poparcie polityczne wewnątrz PLD. Sekretarz Gabinetu Suga Yoshihide, który jest jednym z najbliższych współpracowników premiera Abe, nie potwierdził oficjalnie swojej kandydatury na stanowisko następnego szefa rządu. Suga uzyskał jednak poparcie Sekretarza Generalnego PLD Nikaia Toshihiro. Partia rządząca ma wybrać nowego premiera 17 września.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

10 lipca: wznowienie uroczystości z okazji 100. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych pomiędzy Japonią a Czechosłowacją. Szereg uroczystości i imprez kulturalnych musiało zostać przesuniętych z powodu epidemii COVID-19. W japońskim mieście Tottori została otwarta wystawa rzeźb z piasku, przedstawiających krajobrazy Czech i Słowacji. Jest to jedno z pierwszych wydarzeń rocznicowych wznowionych po wybuchu pandemii.

27 lipca: czesko-japońska współpraca w prefekturach Toyama i Ishikawa. Ambasador Czech odbył szereg rozmów z gubernatorami, burmistrzami i przedstawicielami lokalnego biznesu w prefekturach Toyama i Ishikawa z okazji setnej rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych. Ambasador odwiedził Centrum Badań Technologii Kosmicznych na Uniwersytecie Kanazawa, które współpracuje z czeskimi naukowcami. Podczas spotkania z gubernatorem prefektury Toyama rozmawiano o produkcji leku Avigan, który może być wykorzystywany w leczeniu COVID-19. Ambasador promował nawiązanie długofalowej współpracy pomiędzy czeskimi i japońskimi firmami zajmującymi się produkcją szkła.

28 lipca: Czechy rozpoczynają rozbudowę elektrowni jądrowej Dukovany. Czeski rząd podpisał umowę z państwową spółką CEZ, której celem ma być rozbudowa elektrowni jądrowej Dukovany. Projekt oczekuje na zatwierdzenie ze strony Komisji Europejskiej. Na mocy umowy CEZ ma zorganizować przetarg dla potencjalnych dostawców zagranicznych, który zostanie rozstrzygnięty do końca 2022 roku. Budowa ma zostać rozpoczęta w roku 2029. W przetargu najprawdopodobniej wezmą udział koncerny z Chin, Rosji, Francji, Japonii i Stanów Zjednoczonych. Czeskie służby bezpieczeństwa bez powodzenia próbowały doprowadzić do wykluczenia Rosji i Chin z przetargu.

3 sierpnia: Japonia znosi zakaz importu polskiego drobiu i jaj. Główny Inspektorat Weterynarii poinformował, że 30 lipca Japonia zniósła

ograniczenia w imporcie polskiego drobiu i jaj, nałożone w celu powstrzymania ptasiej grypy. Japonia jest jednym z największych importerów mięsa drobiowego a Polska jest jego największym producentem w UE.

6 sierpnia: nowy ambasador Japonii w Słowacji. Sekretarz Stanu w słowackim MSZ Ingrid Brocková przyjęła Nakagawę Makoto, który ma objąć funkcję ambasadora Japonii na Słowacji. Nakagawa Makoto pracował w japońskim Ministerstwie Finansów. Następnie zajmował stanowisko Sekretarza Generalnego w biurze zajmującym się regulacjami działalności kasyn w Japonii.

28 sierpnia: premier Mateusz Morawiecki dziękuje premierowi Abe za współpracę. Szef polskiego rządu na Twitterze podziękował ustępującemu japońskiemu premierowi, życząc powrotu do zdrowia. Mateusz Morawiecki podziękował za rozwój współpracy strategicznej z Japonią oraz współpracę w ramach formatu V4-Japonia.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

9 lipca: Japonia zaostrza kryteria dotyczące eksportu elektrowni węglowych. Na skutek presji ze strony ekologicznych organizacji międzynarodowych japoński rząd zaostrzy kryteria związane z eksportem technologii węglowych. Japonia będzie wspierać projekty węglowe tylko w państwach, które przedstawią strategię zmniejszenia emisji CO₂, pomimo uruchomienia nowych bloków węglowych.

24 lipca: pierwsza dostawa LNG dla Japonii w ramach projektu Jamalskiego. Rosyjska firma wydobywczą Novatek dostarczyła pierwszy transport gazu LNG, wydobytego w ramach projektu Arctic LNG 2. Japońskie konsorcjum Mitsui i Jorgmec posiada 10% udziałów w przedsięwzięciu. Jest to pierwsza dostawa LNG do Japonii przy wykorzystaniu Północnego Szlaku Morskiego. W wyniku globalnego ocieplenia Północny Szlak Morski umożliwia transport w kierunku wschodnim latem i jesienią, znacznie skracając czas dostaw.

25 lipca: Japonia zrezygnuje z eksportu technologii węglowych. W wywiadzie dla Asahi Shinbun minister środowiska Koizumi Shinjiro, zapowiedział zakończenie wsparcia rządowego dla projektów eksportu elektrowni węglowych. Minister Koizumi stwierdził również, że Ministerstwo Środowiska będzie miało większy wpływ na proces rewizji rządowej strategii energetycznej.

28 lipca: japońskie firmy będą rozwijać technologię 5G w Wielkiej Brytanii. Brytyjski rząd zaproponował Japonii współpracę przy budowie brytyjskiej sieci 5G, po tym jak władze w Londynie zrezygnowały ze

współpracy z firmą Huawei. Japońskie firmy Fujitsu i NEC, które kilka tygodni wcześniej ogłosiły nawiązanie współpracy w ramach rozwoju sieci 5G, rozpoczną negocjacje z brytyjskim rządem.

3 sierpnia: chiński rząd próbuje powstrzymać odpływ japońskich firm. Podczas lipcowego sympozjum dotyczącego wpływu COVID-19 na sytuację gospodarczą w Chinach, przewodniczący Xi Jinping pochlebnie wypowiadał się o założycielu firmy Panasonic. Kilka dni później chiński wiceminister przemysłu i technologii informacyjnej Xin Guobin zachwalał praktyki produkcyjne Toyoty. Wygląda na to, że chiński rząd uruchomił kampanię wizerunkową, mającą na celu powstrzymanie japońskich firm przed opuszczeniem Chin w związku z rozwijającym się konfliktem ze Stanami Zjednoczonymi.

19 sierpnia: poważny spadek w japońskim handlu. W lipcu wartość japońskiego eksportu spadła o 19,2% w porównaniu z rokiem 2019. Import spadł o 22,3%. Największy spadek zaobserwowano w handlu ze Stanami Zjednoczonymi. Najbardziej ucierpiał eksport produktów wykonanych z tworzyw sztucznych, stali i części komputerowych. Handel z Chinami został częściowo odbudowany po spadkach wywołanych pandemią koronawirusa.

25 sierpnia: Australia blokuje sprzedaż japońskich linii produkcyjnych do Chin. Rząd w Australii zablokował transakcję japońskiej grupy Kirin, która planowała sprzedaż części australijskich linii produkcyjnych firmie chińskiej. Zdaniem australijskiego ministra skarbu Joshua Frydenberga, przejęcie produkcji przez Mengniu Dairy Co. o wartości 430 milionów USD jest sprzeczne z interesem australijskich obywateli.

31 sierpnia: śmierć byłego prezesa Mitsubishi Motors. Koncern Mitsubishi poinformował o śmierci byłego prezesa Masuko Osamu, który zaledwie kilka tygodni wcześniej ustąpił ze stanowiska. Przyczyną śmierci była choroba układu krążenia. Masuko był prezesem Mitsubishi od roku 2005.

KOMENTARZ

Najważniejszym wydarzeniem ostatnich miesięcy była rezygnacja Abe Shinzō, z urzędu premiera. Premier Abe, który w drugiej połowie sierpnia został najdłużej urzędującym szefem rządu w historii Japonii, zaskoczył najbliższych współpracowników oraz przedstawicieli międzynarodowej opinii publicznej. Konferencja prasowa szefa rządu wywołała chaos wewnątrz PLD, który bardzo szybko przerodził się w wyścig o stołek premiera. Po kilku dniach spekulacji medialnych wygląda na to, że sytuacja wewnątrz koalicji rządzącej uległa stabilizacji. Parlamentarzyści PLD wybiorą nowego premiera 17 września. Wśród najpoważniejszych kandydatów wymienia się nazwiska Ishiby Shigeru, który dwukrotnie startował w wyborach na przewodniczącego PLD, Przewodniczącego Rady Badań Politycznych PLD Kishidy Fumio, oraz Sekretarza Gabinetu Sugi Yoshihide, jednego z najbliższych współpracowników premiera Abe. Suga Yoshihide uzyskał poparcie Sekretarza Generalnego PLD Nikaia Toshihiro. Wybór Sugi może oznaczać utrzymanie najważniejszych kierunków w polityce zagranicznej i wewnętrznej. Kishida Fumio zabiega o wsparcie ustępującego premiera Abe oraz ministra finansów Asō Tarō. Shigeru Ishida, ma najmniejsze poparcie wśród członków PLD zasiadających w parlamencie. Sytuacja mogłaby ulec zmianie na jego korzyść, jeżeli premier byłby wybierany przez wszystkich członków PLD.

Ustąpienie premiera Abe Shinzō następuje w momencie kiedy poparcie opinii publicznej dla obecnego rządu utrzymuje się na niskim poziomie około 36%. Słabe notowania rządu są efektem uwikłania osób z otoczenia premiera Abe w liczne skandale korupcyjne. Abe Shinzō jest również krytykowany za nieefektywne działania związane z walką z COVID-19. Japonia zmaga się obecnie z drugą falą epidemii. Na początku września liczba potwierdzonych przypadków przekroczyła 71 000. Miejscem, w którym odnotowuje się najwięcej nowych (ponad 100 dziennie) przypadków jest Tokio. Pomimo przeznaczenia znacznych środków na ochronę gospodarki i wsparcie przedsiębiorstw wskaźniki takie jak nagły spadek PKB, eksportu oraz cen nieruchomości czy i pogarszająca się sytuacja na rynku pracy pokazują, że droga do odbudowy gospodarczej może być daleka.

Warto również przyrzeć się japońsko-brytyjskim negocjacom handlowym, których nie udało się doprowadzić do końca pomimo zapewnień ze strony przedstawicieli obu rządów. Japonia i Wielka Brytania od kilku miesięcy prowadzą rozmowy, dotyczące nowego porozumienia handlowego, które ureguluje handel po wyjściu Wielkiej Brytanii z UE. Negocjacom nie sprzyjały informacje o trudnych rozmowach handlowych pomiędzy Londynem a Brukselą, które wskazywały na poważne trudności w podpisaniu porozumienia o wolnym handlu pomiędzy Wielką Brytanią a Wspólnotą. Na początku sierpnia japoński minister spraw zagranicznych Motegi

Toshimitsu zapewniał, że osiągnięto postępy w kluczowych obszarach negocjacyjnych. Wielka Brytania zgodziła się na zniesienie ceł na import japońskich samochodów do roku 2026. Wydaje się również, że nie przypadkowo w rozmowach dwustronnych pojawiła się propozycja wykorzystania japońskich firm przy budowie brytyjskiej sieci 5G. Japońska firma telekomunikacyjna NEC oraz Fujitsu zaledwie kilka tygodni wcześniej potwierdziły nawiązanie ścisłej współpracy mającej na celu zwiększenie udziału w globalnym rynku 5G. Perspektywa budowy infrastruktury w Wielkiej Brytanii jest wielką szansą dla nowego konsorcjum. Pomimo pozytywnych sygnałów nie udało się zakończyć rozmów. Oficjalnym pretekstem wstrzymania negocjacji jest kwestia ceł na brytyjski ser, jednak prawdziwym powodem mogło być zamieszanie wewnątrz PLD związane z rezygnacją premiera Abe.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

